

Már az interneten is!

World's best wine magazine

III. évf. 6. szám, 2006. JÚLIUS

Decanter

www.decanter.hu

MAGYAR KIADÁS

Ára:
595 Ft

BEST OF BOROK

3000 Ft felett

**Bordeaux-i
borokba
befektetők
bibliája**

**BORTÚRA
MADEIRÁN**

**PANNON
BORMUSTRA**
2006 csúcsborai

**ÉSZAK-BALATONI
PINCETESZT**
Lefagyott arcunkról a mosoly

EXKLUZÍV:

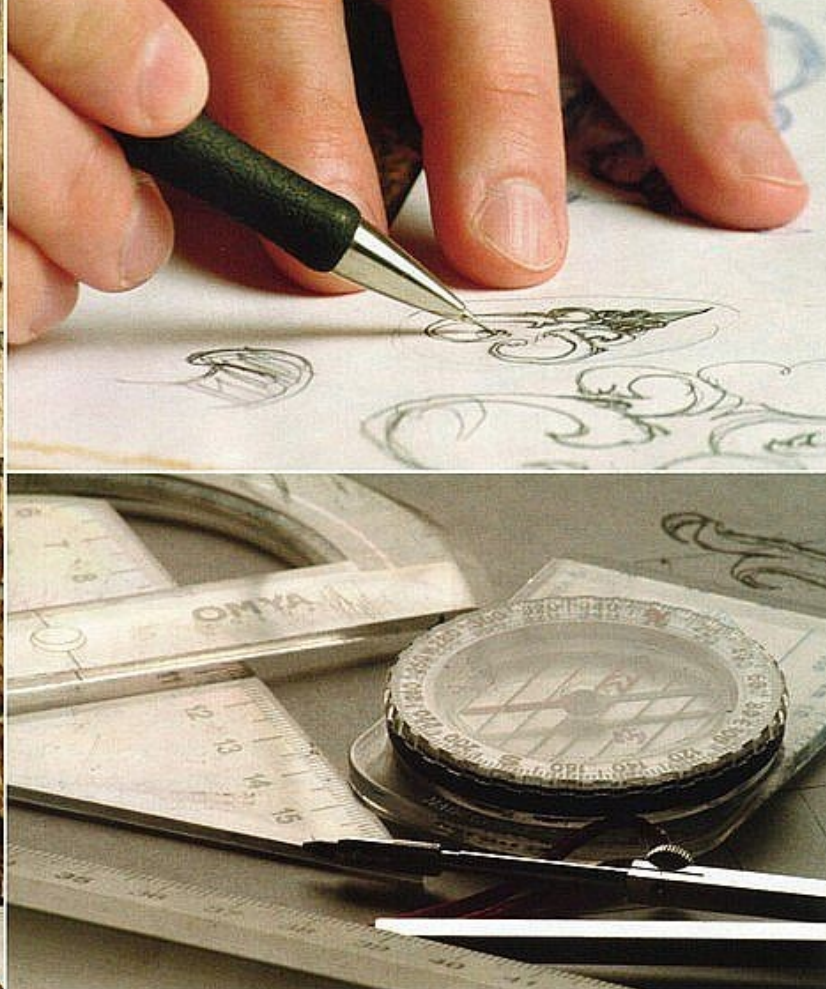
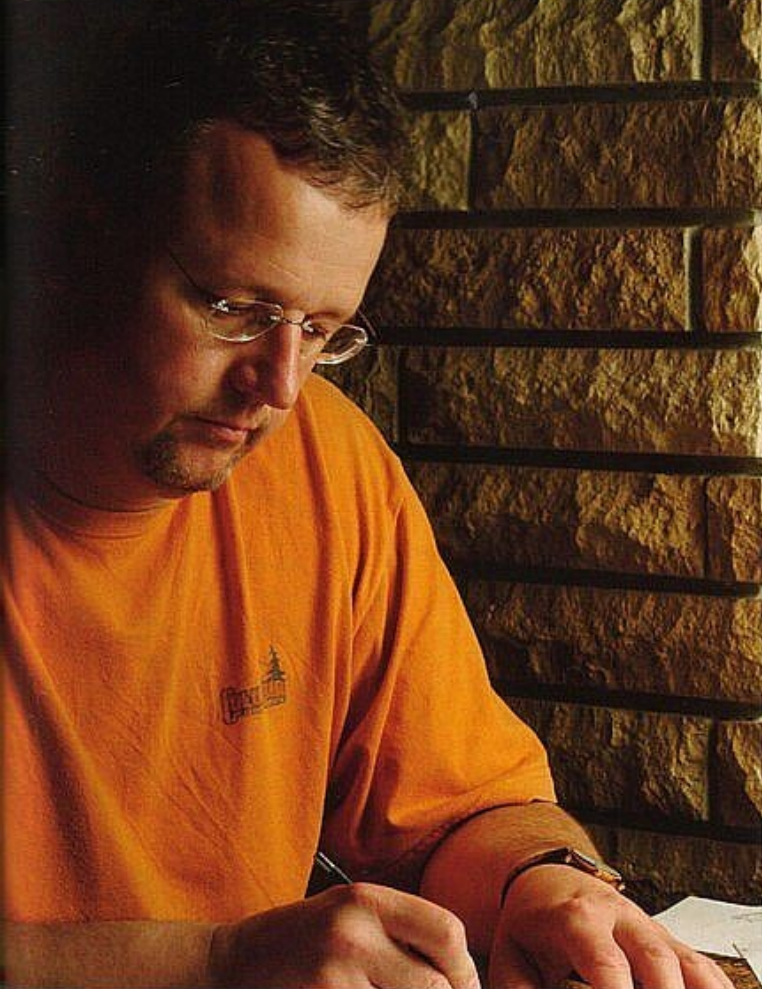
Hugh Johnson Tokajban
Esterházy Péter Neszmélyben
A világ legédesebb borai Andalúziában

Einstein hobbija

Ha valakinek a számok valóban a barátai és a kis szürke agysejtjeit is szívesen mozgósítja, nem csoda, ha szabadidejében is megállás nélkül pörög az agya. A zilált hajú lángelme például fölös idejét napórákészítésnek szentelte. Nem kell azonban híres tudósnak lenni ahhoz, hogy az egykori kastélykertek, házfalak díszeit felelevenítsük. Mint ahogy teszi ezt a napórákészítéssel a Tatabányán élő Vrba György is, akivel TAR-PÁLFI NIKOLETT találkozott.

Néhány éve a magánéletemben mélypontra kerültem, majd a kifelé lábalás során megismerkedtem barátnőmmel, Mokánszki Gabriellával, és elhatároztuk, hogy valami széppel, hasznossal és eredetivel akarunk foglalkozni. Sőt nekem olyan elfoglaltság kellett, ami mellett a kisiskolás fiamra is maradt időm. Régóta érdeklődöm a parkok, kertek, arborétumok iránt, meg az óraimádat is adott volt, innen már csak egy ugrás a napórákésztés.

EGYIK NAPRÓL A MÁSIKRA EGYSZER CSAK KÉSZÍTETT EGYET?

Persze hogy nem. De nekiálltunk szerkeszteni, kipróbálni, hogy mennyire is megy ez nekünk. Volt, hogy már lépni sem lehetett a lakásban, mert mindent elborítottak a vázlatos papírok. Aztán arra is gondoltunk, hogy elkészítettjük a terveinket, de mindenki inkább a saját ötletét favorizálta. Nem volt más hátra, mint belevágni a készítésbe.

MENNYIBEN KÉZI, VAGYIS HAGYOMÁNYOS EZ A MUNKA?

A horizontális órákat magunk tervezzük, minden motívumát kézzel rajzoljuk meg, majd utána számítógépen is újra el kell készíteni. Azt viszont elmondhatom, hogy sokkal

„VANNAK PÉLDÁUL OLYAN ÓRÁK, AMELYEK MUTATJÁK A NAPFORDULÓT, A NAPÉJEGYENLŐSÉGET VAGY A ZODIÁKUS-VÁLTÁSOKAT IS.”

de sokkal nehezebb számítógépen rajzolni. Ezt én is csak azóta tudom, amióta Gabi feladta, és a rengeteg kritikám után már nem vállalja a rajzkészítést, így rám vár ez a feladat. A rajzot aztán a számítógéppel összekötött gép marja bele a rézlapba.

A vertikális órák vázlatát is rajzlapra készítjük el, és amikor végleges, a kovács elkészíti a mutatókat, festőbarátommal, Varkoly Lászlóval pedig közösen felfestjük az órát az adott helyre, többnyire a ház falára. A díszítés teljes egészében a festő dolga, ez tehát olyan lesz, amilyennek a megrendelő megálmodja.

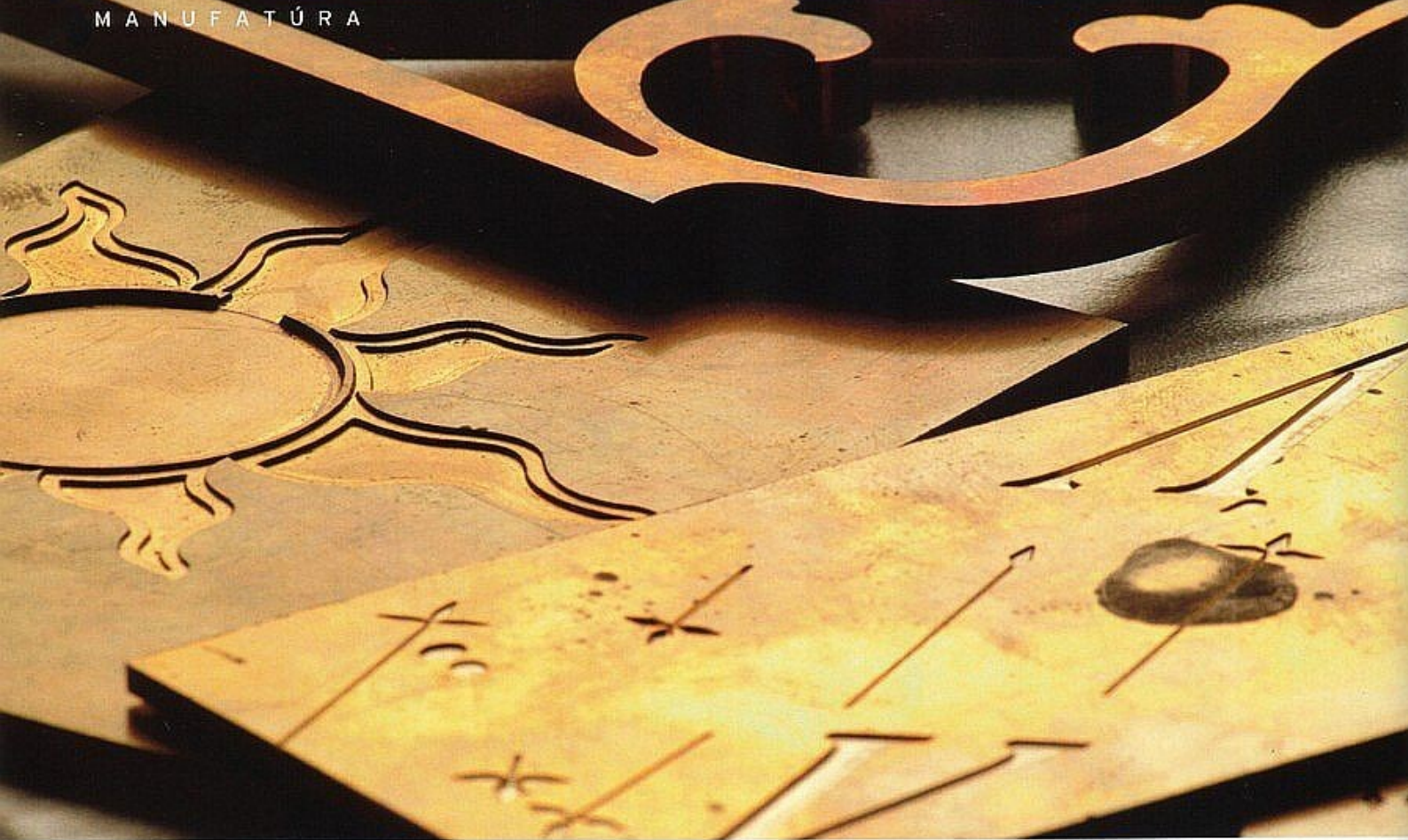
MILYEN MUNKAFOLYAMATOKON MEGY KERESZTÜL AZ ÓRA, AMIG ELKÉSZÜL?

Először is megnézzük az adott területet, ahová az órát szeretnék. Természetesen napos hely kell neki, de nem mindegy a

környezet sem. Lehetőség szerint legyen körülötte tér, a talapzat is jó, ha legalább egy méter magas, érdemes kicsit kiemelni a térből, virágokkal körbeültetni. Ezután kézzel készítünk egy skiccet, milyen legyen a számlap, a mutatók, mit mutasson, milyen díszítés képzelhető el az adott lapra. Ha mindez megvan, és még tetszetős is, akkor következik a már említett rajzolás a számítógépbe. Ha végére értünk a nehéz küzdelemnek, és még mindig tetszik a mű, akkor a marógéppel belevéssük egy rézlapba a motívumokat. A legtöbb napóra mutatja az égtájakat, negyed- és félórákat, következő körben az órákat, illetve a feleket, legkívül pedig az öt perceket. De számtalan más variáció is elképzelhető. Vannak például olyan órák, amelyek mutatják a napfordulót, a napéjegyenlőséget vagy a zodiákus-váltásokat is. Az is fontos például, hogy a félórát jelölő rovátka mélyebb legyen, mint a negyed, ennek a vésetben mindmind nagyon pontosnak kell lennie.

A MOTÍVUMOK HONNAN SZÁRMAZNAK?

Általában saját kútforrásból, bár készítettünk már egy olyan órát is, amelynek az eredetije köbe vésvé áll. Díszítésnek használunk még különböző idézeteket vagy saját aforizmákat is.

ELKÉSZÜLT A VÉSET, MI JÖN EZUTÁN?

Ha a méretmélységek helyesek, vagyis úgy tűnik, hogy az óra megfelelően adja ki a mintát, összeállítjuk az egészet: a kertben van egy talapzatunk, arra rárakjuk a számlapot és a mutatót. Ha minden igyekezetünk ellenére olyan, mint egy „csatornafedél”, kezdjük előlről az egészet. De ha rábólintunk, akkor újra gravírozuk a számlapot, most már a végleges rézlapba. A célunk mindig az, hogy minden óra egyedi legyen, de ne öncélú.

A VERTIKÁLIS ÓRÁK ELKÉSZÍTÉSÉNÉL MIRE KELL ÜGYELNI?

Itt is nagyon fontos a ház maga, ahová az óra kerül. Milyen a stílusa, mérete, mekkora lehet az óra, és a legfontosabb: az óra stílusában harmonizáljon a házzal. Aztán a megálmódott órát gépbe rajzoljuk, majd az elkészült tervet kivágjuk és felvisszük a falra. Miután kevés az olyan ház, amely száz százalékgig déli fekvésű, a napórát kell elforgatni, hogy gnomonja, mutatója északi tájolású legyen. Ezért a falra festett órák szinte mindegyike aszimmetrikus. Emellett persze nem árt, ha a nap is süt, amikor festjük az órát, hogy lássuk, valóban azt mutatja, amit mi szeretnénk. Legutóbb egy nap alatt kellett felfesteni az órát, mert úgy tudtak állványt bérelni.

Lehet, hogy csak számomra, de igazi kihívást jelent napóráról az időt leolvasni.

A napórán először is az árnyék vetülete mutatja az időt. Egy évben körülbelül kétszer-háromszor pontos az óra, maximum plusz-mínusz 15-16 perces eltérést mutat. Viszont minél nagyobb felületű egy óra, annál pontosabban mutatja az időt. Ehhez még hozzájön az is, hogy a XIX. században bevezették a zónaidőt, ezt viszont régen a napóránál nem korrigálták, mint ahogy a téli-nyári időszámítás átállítását sem. Az általunk készített napórákon ezek korrigálására is van mód. De bármilyen macerás is a napórát olvasni, a templomokban a mechanikus szerkezetek megjelenése után is tartottak még napórákat, arra az esetre, ha meghibásodna a modern szerkezet.

KIK RENDELNEK MANAPSÁG NAPÓRÁT?

Többnyire magánszemélyek, a kertjüket díszíteni, ajándékba, egy szépen sikerült felújított ház falára. Legutóbb például egy ismert tévés pár októberi esküvőjére készítettünk egy horizontális órát a kertbe. Egy szép kertnek vagy háznak éke lehet a jól elkészített napóra. A honlapunkon sok ötlet található, ami alapján megszülethet az egyedi elképzelés.

HONNAN SZÁRMAZIK A NAPÓRÁK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ISMERETANYAG?

Elsősorban szakkönyvekből, persze az interneten is utána lehet olvasni, szükséges hozzá

anyagismeret is, és meg kell találni a megfelelő embereket is, mint például Stróbl Attila kőfaragót vagy Neuberger Márton kovácsot, aki terveink alapján eredeti, tűzben kovácsolt órákat, mutatókat készít.

FOGLALKOZNAK RESTAURÁLÁSSAL IS?

Előfordul. A gond azonban az, hogy Magyarországon kevés a fellelhető régi óra, mert nagyon sokszor levakolják, eltüntetik a régi, rossz állapotban lévő vertikális órákat, és sajnos a kastélykertek is hasonló sorra jutnak, hagyták elpusztulni az ott található órákat.

MILYEN TERVEK FOGLALKOZTATJÁK MANAPSÁG?

Jó lenne élővirágból készíteni egy napórát. Gyermekméretre gondoltam, és egy iskolának ajándékoznám. Másfelől pedig szeretnék az angol kastélyparkok óráihoz hasonló munkákat készíteni. Ezenkívül más dolgokat is készítünk: pontozott gravírozással fotók alapján készítünk acélképeket. A gravírozás ugyan gépi munka, de a mintául szolgáló fotó saját készítés. Minőségi keretbe foglalva áruljuk például a Lánchídról, Budapest főbb nevezetességeiről vagy szép épületeiről készült képeinket. **D**

Vrba György
Tel.: +36-30-947-0193
www.napora.hu